

Jan Stanisław Konic

Wprowadzenie sądownictwa polskiego na Śląsku Cieszyńskim : (kartka z dziejów naszego odrodzonego sądownictwa)

Palestra 46/3-4(531-532), 165-166

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

PALESTRA

PRZED LATY

Rok 1961 (nr 2)

Jan Stanisław Konic

Wprowadzenie sądownictwa polskiego na Śląsku Cieszyńskim (Kartka z dziejów naszego odrodzonego sądownictwa)

W sierpniu minionego roku upłynęło czterdzieści lat od formalnego przyłączenia Śląska Cieszyńskiego do Rzeczypospolitej. Ale sądownictwo polskie powstało tam znacznie wcześniej, zaraz po rozpadnięciu się Austrii, jesienią 1918 r. Również i zorganizowanie niespełna w rok później pierwszej polskiej izby adwokackiej w Cieszynie nastąpiło na rok przed ustaleniem wyniku plebiscytu na tymże terenie.

Byłe Księstwo Cieszyńskie nie wchodziło w skład tzw. Galicji. Językiem urzędowym zarówno w administracji, jak i w sądownictwie miejscowym był język niemiecki, a obszar sądowy cieszyński podlegał Wyższemu Sądowi Krajowemu w Brnie morawskim. Toteż Polacy na tym obszarze nie zajmowali na ogół stanowisk sędziowskich, a w adwokaturze stanowili znikomą mniejszość. Okoliczność ta nie pozwoliła miejscowej palestrze polskiej na odegranie w dziele budowy sądownictwa miejscowego tej roli historycznej, jaka przypadła jej w b. Królestwie Polskim w 1917 r. i w latach następnych, gdzie sądownictwo rodzime powstało i mogło powstać tylko dzięki adwokaturze. Natomiast lud cieszyński był polski i dał tego dowody w okresie plebiscytu.

Było więc rzeczą zrozumiałą, że na omawianym obszarze, zaludnionym przez Polaków przede wszystkim po wsiach, powstała omal nazajutrz po upadku Austrii polska Rada Narodowa, która objęła władzę nad tym krajem. Na czele tej Rady stanęli: adwokat dr Jan Michejda, ks. Józef Londzin i Tadeusz Reger. Wielkie wiece ludności miejscowej odbyte w Cieszynie wypowiedziały się za przyłączeniem Cieszyńskiego do Polski, a działo się to w czasie, gdy znakomita część kraju naszego pozostawała jeszcze pod okupacją niemiecką. Już w dniu 30 października 1918 r. Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego wydała odezwę do ludności, w której oznajmiła, że opierając się na zasadach prezydenta W. Wilsona, „uznanych przez wszystkie narody i państwa

i na jednomyślną wolę i zgodzie ludności Śląska”, deklaruje przynależność państwową Księstwa do „wolnej, niepodległej i zjednoczonej Polski”, oraz obwieściła w tejże odezwie o objęciu władzy państwowej. Wobec trwania jeszcze okupacji niemieckiej przynależność państwowa do Polski mogła na razie oznaczać jedynie przynależność do uwolnionej Małopolski, w której powstał również tymczasowy organ władzy w postaci Polskiego Komitetu Likwidacyjnego w Krakowie. Deklaracja Rady Narodowej cieszyńskiej nie została uznana na terenie międzynarodowym, po czym postanowiono rozstrzygnąć sprawę w drodze plebiscytu. Mimo to Rada Narodowa sprawowała swą władzę nad tym obszarem przez 15 miesięcy do chwili objęcia jej przejściowo (na czas plebiscytu) przez Komisję Międzynarodową, powołaną przez Radę Najwyższą zwyciężczych państw sprzymierzonych i stowarzyszonych. (...)

Stefan Klyta

Ustrój adwokatury ZSRR

Adwokatura radziecka jest zorganizowana w kolegia adwokackie, których zadaniem jest udzielanie pomocy prawnej ludności, instytucjom, organizacjom oraz przedsiębiorstwom zgodnie z przepisami art. III Konstytucji ZSRR oraz art. 8 ustawy o ustroju sądownictwa ZSRR. W zakres obowiązków członków kolegiów wchodzi więc udzielanie porad prawnych ludności, opracowywanie wniosków i podań, występowanie przed sądami w charakterze obrońców oraz zastępowanie stron w procesach cywilnych.

Obowiązki adwokata w ZSRR można wykonywać tylko w ramach kolegiów adwokackich. Zarówno organizacja kolegiów, jak i ich ogólne kierownictwo należy do ministra sprawiedliwości republik związkowych, który funkcje swe w tym zakresie wykonuje za pośrednictwem swych organów. Kolegia adwokackie mają, podobnie jak nasze wojewódzkie izby adwokackie, osobowość prawną. (...)

Struktura kolegiów adwokackich przedstawia się w następujący sposób. Zostały stworzone obwodowe, krajowe i republikańskie kolegia, które zrzeszają w sposób dobrowolny osoby zajmujące się wykonywaniem zawodu adwokackiego. Podobnie jak w Polsce władzami kolegium są:

- 1) walne zebranie członków kolegium,
- 2) prezydium kolegium,
- 3) komisja rewizyjna.

Do zadań walnego zebrania członków kolegium, które powinno być zwoływane nie rzadziej niż dwa razy do roku, należy:

- a) wybór prezydium kolegium,
- b) wybór komisji rewizyjnej,